

KÉPKIÁLLÍTÁS

Szűcs Attila kiállítása a Bartók 32 Galériában

1994. MÁRCIUS 17 – ÁPRILIS 7.

Az ember egyebet sem tesz itt, mint szellemi életlehetőségeket terem magának – írja Franz Kafka, akinek parabolái olyasféle viszonyban állnak szerzőjükkel, mint azok a képek, melyeket Szűcs Attila készít. Ez a kiállítás olyan tevékenységbe enged bepillantani, melyben a kép alkotásának folyamata nem más, mint egyfajta *élettechnika*.

A nagyméretű olajképek és a kisebb gipszmunkák egyaránt *miért*-ek megfogalmazására készítetik a nézőt. Miért kerül az emberi test természetellenesen kimerevített pózba? Mit keres egy vászontekercsről készített polaroid-kép egy olajkép közepén? Miért pont egy ananász bukkan elő abból a gipszfelületből, amelybe egy másik képen síelő alak fotója süllyedni látszik? Miért csak bizonytalan ködön át szemlélhetjük az amúgy is elmosódott körvonalú oltárt (vagy rózsalugast?)? Ki az a figura, aki reliefszerűen jelenik meg egy szabálytalan formán, s mit jelképezhet a mellette lebegő(?) piros kövecske? Miért van ceruzarajz applikálva az egyneműnek tűnő olajképre, vagy a fehér gipsztáblára? Miért pont az és miért pont oda?

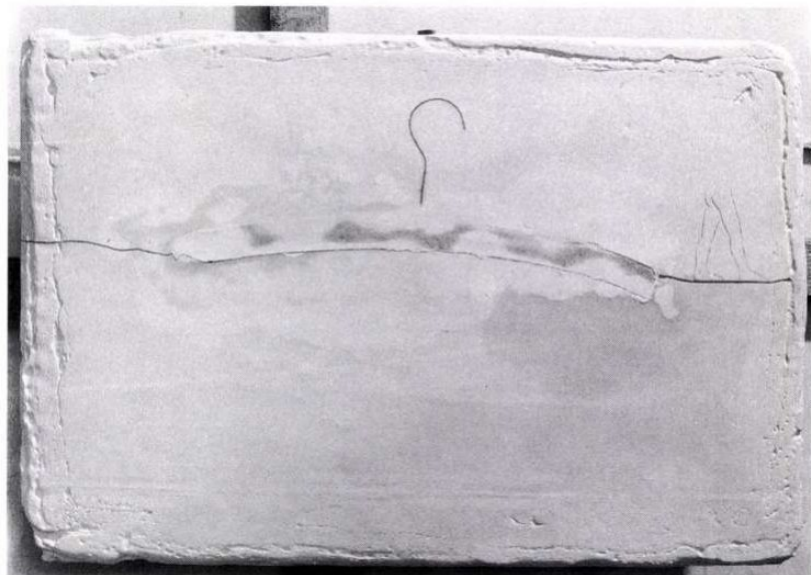
Úgy tűnik, hogy ahhoz a logikai struktúrához képest, melyben ezek a kérdések magától értetődőek, Szűcs Attila képeinek világa másféle felfogást reprezentál. Ezeknek a munkáknak nagy része kollázs-szerű applikáció, melyeken a művészi önkény egymástól különböző dolgokat ütköztet. A gondolkodás centruma a képeken megjelenő motívum, de nem hozza magával a képbe tárgyi konnotációit. Az azonosítható tárgy sokkal inkább olyan *minőséget* képvisel, mely *párbeszédet* folytat a képben jelen lévő másik minőséggel. Ez a dialógus lehet játékos, sőt kockázatos, s lehet ambivalens érzések szülője. Ez a másik minőség tudniillik gyakran nem más, mint jól bevált(?) képnézési és értelmezési szokásrendszerünk.

A képeken fotók, rajzok bukkannak fel, nevezhetjük ezeket *talált képeknek*. Attól függetlenül, hogy a művész valóban találta avagy készítette őket, a nagyobb egységbe emeléssel kisajátította, elsajátította ezeket a képeket. Ez fordul elő olyankor, amikor egy kép vagy látvány megérint bennünket, beleszeretünk, s nem tudjuk levenni róla a szemünket. Olyasfajta kapcsolat alakul ki közöttünk és a kép között, amelyet nem tudunk kifejezni a nyelv jeleivel: olyasmit és olyan módon közöl, amit és ahogyan csak egy kép tud. A látás élménye nem más, mint egyfajta *képi*

gondolkodás (mely azonban nem azonos a képekben való gondolkodással). Ahogyan a fogalmi gondolkodás során nyelvi képződményeket formálunk, a képi gondolkodás sem választható le a *kép alkotásának aktusáról*. A nyelv is alkot képeket, de a kép képisége nem fordítható le a maga egyediségében: olyan univerzális világ, melyben nem a *logosz* az úr. Szűcs Attila ezt a képi gondolkodást folytatja, amikor a kisajátított elemeket átalakítja, más minőségekkel társítja, s így alkotja meg képeit. Ez koncentrációt, meditatív összpontosítást igényel.

SZŰCS ATTILA: Cím nélkül, 1994 • gipsz, képeslap, 32 x 63 cm • fotó: Rosta József

SZŰCS ATTILA: Cím nélkül, 1994 • gipsz, válfá, 45 x 63 cm • fotó: Rosta József

Ezekben a képzőművészeti értelemben vett képekben egy bizonyos gondolkodásmód van jelen. (S erről szólva főleg negatív meghatározásokkal élhetünk.) Ezek az egyféle szellemi állapottal kapcsolatban lévő „belső tájképek” nem demonstrálnak: nem illusztratívák és nem didaktikusak. A művészt az a *nézőpont* érdekli, ahonnan a világot, a dolgokat, önmagunkat a legpontosabban látjuk. Ez a pozíció nem vizuális, hanem logika és világ-szemlélet által meghatározott, s ebből a nézőpontból a valódi, lényeges összefüggések válnak láthatóvá. Égi nézőpont, mely metafizikai vonatkozásokkal bír. Ennek a pontnak az elérése nyilván csak kitüntetett pillanatokban lehetséges, melyben egyfajta kegyelmi állapot valósul meg.

Ha reprezentálnak valamit ezek a képek, akkor ezt az élményt, ezt a csodát kinyilatkoztatásszerűen reprezentálják.

Szűcs Attila képei azonban nem narratívák, nem szimbolikusak, nem metaforikusak. A bennük rejlő gondolkodásnak a művek nem állomásai, nem vizualizált illusztrációi, nem dokumentumai. Magának a képnek az alkotása a gondolkodás, a szó legszorosabb értelmében vett képzőművészeti tevékenység. Ennek forrása a dolgokhoz való *intim viszony*. A képkalkítás első döntő lépése a motívum kiválasztása, mely *önkéntes* belső döntésén alapul. Akarat és vágy egy tárgy, egy kép, egy lehetőség továbbgondolására: ezek számunkra titokzatos dolgok, titkok, melyek nem várnak megfejtésre. Bár a motívum afirmatív, jelentése „átúszik” önnön lehetőségein: a magával hozott logika, nézőpont, élmény, szenvedély reprezentánsa az adott kép világában. A művész a képet nem felépíti, hanem építi, nem cél, hanem egy lehetőség, egy *gondolat kíséret* mozgatója.

Így a kép nem szól valamiről, nincs túldimenzionált jelentése. A kép létrejött, mert létrejöttének lehetősége Szűcs Attila gondolkodásában fennállt. Nem közlésvágy artikulálja, hanem az *érzékenység*. Ez mutatkozik meg a visszafogott, egy-egy vizuális elemre koncentrált képeken, a festett felületek finom, árnyalat- és faktúrabeli különbségeiben. A gipsz felületei hátborzongató, már-már nem csak vizuális hatást gyakorolnak arra a nézőre, aki belemerül a játékba, s jut ameddig jut. Hangsúlyozottan nem célja ezeknek a műveknek valamilyen hatást kiváltani, azonban nagyon erősen provokálnak a velük való foglalkozásra. A kétféle jelrendszer kombináló (és egyben ütköztető) képi logika olyan ambivalenciához vezet, amely utat mutat a kép által képviselt gondolkodás felé, vagy legalábbis erre „érzékenyíti” a nézőt. Nem találunk azonban olyan könnyen olvasható vizuális nyelvet (következetes szabályokkal és konzekvens jelekkel), mely által az összes kiállított képet olvashatnánk. Ami összeköti őket, az egy olyan szemlélet, mely a dolgokhoz fűződő elmélyült viszonyon alapul. *Analízis és személyesség*, melyek konzekvenciáit a képkalkítás során vonja le a művész. Ez nem tisztán tudatos folyamat: a formaalakítás néha csak hosszú idő múlva, visszatekintve nyeri el jogosultságát.

Szűcs Attila festményei bizonyosságok arra, hogy a kép nem helyettesít semmit. A lírai vizuális élmény (a művésze és a néző egyaránt) nem verbalizálható. Nem hatolhatunk a felszín mögé, amely mögül olyan titok sugárzik át, melyet érteni nem, érezni jobban, de leginkább látni lehet.